

Dr. Schneller álláspontja, amely az első pillanatra nagyon tetszetősnek és főleg szociálisnak látszik, — a szigorú jog szempontjából, főként pedig a gyakorlati jogalkalmazás szempontjából nemcsak téves, hanem veszélyes is.

Egyébként bírói gyakorlatunk bizonyos fokig elhagyta már a kényszer fennforgásának legszűkebb magyarázatát, és egyre jobban közeledik az illetéktelen befolyásnak, mint ügylethatalytalanító momentumnak acceptálásához, — de sohasem téveszti szem elől a befolyásoló fél magatartását.

Így megtámadhatónak mondja az aránytalanul magas ügyvédi díj kikötését, amelyre a felet akkori feldult lelkiállapotának kihasználásával birták rá (C. 2736/1914.), ha az egyik fél a másik szellemi alárendeltsége és védtelensége kihasználásával visszaél, az ügylet illetéktelen befolyás címén megtámadható. (C. 2908/1920.). Hasonló a Kúria 1950/1931. számú döntése, amellyel hatálytalanított egy ügyletet, ahol az egyik fél a másik fogyatékos elmetehetségét, a maga javára tudatosan kihasználta.

A bírói gyakorlat tehát helyt ad az illetéktelen befolyás kifogásának, de nem állít fel vélelmet a munkavállaló javára és a munkaadó részéről megkívánja az adott helyzet rosszhiszemű illetve tudatos kihasználását.

Sőt még egy lépéssel tovább is megy ez a felfogás, nevezetesen megállapítandónak tartja a lelki kényszer fennforgását, ha a munkaadó az ezen helyzetet felidéző tényekről tudott. Így a Kúria 4625/1921. számú ítéletéből kiolvasható, hogy a feleségnek ama lelki kényszer alatt kötött ügylete, hogy letartóztatott férjén kívánt segíteni, megtámadható, ha a másik fél tudott a lelki kényszert előidéző tényekről, a jelen esetben tehát a férj letartóztatásáról.

Végeredményben tehát az a helyzet, hogy a bírói gyakorlat minden vélelem nélkül, mindkét fél helyzetének gondos mérlegelésével állapítja meg, hogy fenforog-e illetéktelen befolyás vagy lelki kényszer és csak ez a helyes és egyedül helyes út és mód ezeknek a kérdéseknek az elbírálásánál.

Dr. Trattner Albin.

A „*pacta sunt servanda*“ olyan jogszabály, amelynek önmagát korlátozó „halk önszava“ (Grosschmid) sokszor erősebben hat, mint maga a szabály. A korrigáló belső szó: az a parancs, hogy a paktumnak szabad akarathból kell fakadnia, egyébként nem paktum és nem kötelez. Ha ezt a belső szót meghalljuk és követjük és ha jól halljuk meg és helyesen követjük, a jogszabály félretevése erősebb jog, — mert egyezőbb a jogérzettel — mint maga a jogszabály.

Dr. Trattner Albin és köztem nincs elvi vita; ő is idézi és helyesli a Kúria paktum-derogáló döntéseit, de nem megy el a paktum-szentség tagadásában odáig, ahol a német és francia joggyakorlat tart és amit más vonatkozásban — az árverés elhalasztása ellenében nyilatkozatot aláíró végrehajtást szenvedő esetében — úgy próbáltam körülhatárolni, hogy a jogügyletnek a tisztességes és szokásos cél

megvalósítására irányuló tisztességes és szokásos kereteken belül kell mozognia. Ezen a kereten belül mi sem áll távolabb a subjectiv elméletől, mint az, hogy a szerződési szabadság elvét tiszteltben ne tartsa. Ezen a kereten túl azonban a szerződési szabadság elve nem elv többé, hanem eszköz az akaratlan paktum végrehajtására. Az alkalmazott és a munkaadó között köttetnek e kereten belül mozgó paktumok, ha az igények és az azokkal szembenálló szolgáltatási készség ellentéteinek szabad *egyezkedési* légkörben megszületett kiegyenlítődése jön létre, — de köttetnek olyan paktumok is, amelyeknél az egyezkedés atmoszférájának lehelletnyi nyoma sincs, hanem kizárólag a helyzet-egyenlőtlenség kihasználásának a levegője veszi körül az ügyletet. Ez az illetéktelen befolyásolás független attól, hogy a munkaadó tud-e alkalmazottja helyzetéről, mert az illetéktelen befolyásolás e tudomás hiányában is több okból fennforoghat, pl. az alkalmazott által elfogadott szolgáltatás aránytalanul csekély összege, stb.

A subjectiv francia és német rendszer sem töri át a szabad *egyezkedés* szelleme által megvont védőfalát a „pacta sunt servanda” elvének, csak ott semmisíti meg ez elv hatályát, ahol az illetéktelen befolyásolás ez elvet eszközzé akarja alacsonyítani.

A magyar bírói gyakorlatnak igenis követnie kell — e jogterületen is — a szociális gondolat intő szavát, — a szerződések biztonságába vetett bizalom és a perek megszaparodásának veszélyén keresztül is (amely szempontok fontosak, de a szociális gondolatnál gyengébbek) — azokban az esetekben, ahol a paktum nem paktum, hanem szabad akaratba burkolt kényszerűség. A szabad *egyezkedés* vagy a *jogtalan befolyásolás* szellemének felismerése a bírói bölcsesség feladata; ez a bölcsesség nem tévedhetetlen, de az ebben elkövetett tévedés még mindig megnyugtatóbb, mint a szerződéshez való ragaszkodás, a jogügyletek biztonságába vetett hit, „jogszabályaihoz” kötött megmerevített „jogbiztonság”.

Dr. Schneller György.

Végrehajtás megszüntetése jogerős feloldó határozat alapján.

Kielégítési végrehajtásnak a Ppé. 31. § értelmében csakis végrehajtható közokirat alapján van helye.

A kielégítési végrehajtás sorsa ennek következtében mindaddig, amíg a végrehajtás befejezve nem lett, azaz a kielégítés meg nem történt, függő helyzetben van annak a közokiratnak sorsától, amelynek alapján a kielégítési végrehajtást elrendelték. A végrehajtási eljárásnak ezen másodlagos jellegéből, a végrehajtás elrendelésének alapját képező közokirat sorsától függő helyzetéből önként következik a Ppé. 38. §-ának intézkedése. A végrehajtást szenvedő egyszerű kérelmére köteles a bíróság a már elrendelt végrehajtást felfüggeszteni, vagy korlátozni, ha azt a határozatot, amelynek alapján a végrehajtás folyik, jogerős bírói határozat hatályon kívül helyezte, megváltoztatta, vagy korlátozta. A végrehajtás folytathatásának létjogosultsága többé nincs vagy legalább is az eredeti terjedelmében